

Danida

UDENRIGSMINISTERIET

DANMARKS UDVIKLINGSBISTAND TIL TANZANIA 2007-2011

DANSK BISTAND INDEN FOR RAMMERNE AF DEN FÆLLES LANDESTRATEGI I TANZANIA

INDHOLD

Oversigt	2
Landeprogrammet	2
Fattigdomsstrategi – budgetstøtte	4
Erhvervssektorprogram	4
Sundhedssektorprogram	6
Miljøsektorprogram	6
Tværgående programmer	8
Nærområdeindsats	8
Business-to-Business-program	9
Nye bistandsmåder	9
Fælles bistandsstrategi	9
Fælles programdokument	10
Handlingsplan med monitorering	10
Typer risici for bistanden	12
Strategi – en levende proces	14
De tre bistandsdokumenter	14

BOKSE

Tanzania – fakta om landet	1
Kort over Tanzania	1
Tanzania – et land i forandring	3
Danske bistandspolitiske mærkesager	5
Fokusering giver bedre bistand	7
Stor afhængighed af bistand	11
Fler-parti-demokrati	13
Økonomisk vækst	15
Arbejdsdeling blandt donorerne i Tanzania	16

FOTO: MIKKEL ØSTERGAARD

TANZANIA – FAKTA OM LANDET

Hovedstad

Dodoma, men reelt fungerer Dar es Salaam fortsat som hovedstad.

Areal

945.000 kvadratkilometer
(Danmark: 43.000 kvadratkilometer).

Indbyggertal

36.800.000 inklusive 1.004.000 på Zanzibar (2005).

Befolkningstilvækst pr. år

2,9 procent (1980-2002).

Befolkning

Hovedsageligt bantu, mens befolkningen på Zanzibar er blandet arabisk og afrikansk.

Sprog

Kiswahili og engelsk samt arabisk på Zanzibar.

Religion

45 procent kristne, 45 procent muslimer, 10 procent oprindelige religioner – Zanzibar: 99 procent muslimer.

OVERSIGT

Fra 2007 vil Danmarks udviklingsbistand til Tanzania blive ydet som en integreret del af en landestrategi, der er fælles for alle donorer i Tanzania. Den danske støtte til gennemførelsen af den fælles landestrategi vil i perioden 2007-2011 fokusere på fire hovedområder:

- Et dynamisk erhvervsliv.
- Den almene sundhedstilstand.
- Forvaltning af naturressurserne.
- Budgetstøtte, der går direkte til Tanzanias finansministerium og er med til at finansiere landets fattigdomsstrategi.

Der vil desuden blive ydet støtte til:

- Demokrati og god regeringsførelse.
- Den offentlige forvaltning.
- Samarbejde mellem tanzaniske og danske virksomheder.
- Flygtninge og de lokalsamfund, der huser dem.

Som en del af aftalen mellem donorerne om en skarpere arbejdsdeling er det besluttet, at den danske bistand til bygning og vedligeholdelse af veje og til udvikling af landbrug ophører ved udløbet af de igangværende aktiviteter.

LANDEPROGRAMMET

Den danske bistand er en del af en betydelig international bistand. Størstedelen af den internationale bistand ydes i over-

ensstemmelse med en fælles strategi, som den tanzaniske regering og landets 45 multilaterale og bilaterale donorer har formuleret i fællesskab.

Den samlede danske bistand til Tanzania ventes at ligge på cirka 500 millioner kroner om året frem til udløbet af strategiperioden i 2011. På finansloven for 2007 og indtil 2010 er afsat 400 millioner kroner om året til budgetstøtte, sektorprogrammer og tværgående reformer.

Hertil skal lægges miljø, virksomhedssamarbejde (Business-to-Business-programmet), blandede kreditter, næromsrådeindsats, forskning og bistand via private danske udviklingsorganisationer.

Som en del af aftalen mellem donorerne om skærpet arbejdsdeling er det besluttet at afslutte det danske engagement i landbrug og veje. Landbrug især fordi sektoren er tilstrækkeligt dækket af en række meget store donorer: Verdensbanken, EU og Den Afrikanske Udviklingsbank. Det har derudover uheldigvis vist sig, at de tanzaniske myndigheders og landbrugsorganisationers evne til at gennemføre de vedtagne strategier fortsat er meget begrænset. Den danske støtte har derfor ikke opnået den ønskede gennemslagskraft, og resultaterne af den hidtidige indsats har på flere områder ikke været tilfredsstillende. De nuværende aftaler inden for landbrug udløber i 2007.

Vejsektoren er ligeledes præget af tilstedeværelsen af flere meget store donorer: Verdensbanken, EU, Den Afrikanske Udviklingsbank og Japan. Fra dansk side er det især af betydning, at EU planlægger at fokusere sin øremærkede bistand på blandt andet landbrug og veje.

TANZANIA – ET LAND I FORANDRING

Tanzania er et land i forandring. Det er fortsat et af verdens fattigste lande, men det har siden midten af 1990'erne gennemgået omfattende politiske og økonomiske forandringer.

Efter at have haft et-parti-styre stort set siden uafhængigheden i 1961 afholdt Tanzania i 1995 for første gang demokratiske valg med deltagelse af flere partier. Årtier med socialistisk planøkonomi havde langsomt fået det økonomiske liv til at gå i stå. Med genindførelsen af fler-parti-demokrati fulgte også en liberalisering af økonomien. Den økonomiske vækst har siden været stigende og de seneste år ligget på 6 procent i gennemsnit.

Men det skorter ikke på udfordringer. Den årlige gennemsnitsindkomst for en tanzanier var i 2005 på 330 dollars. 58 procent af befolkningen lever for under én dollar om dagen. Uden en vedvarende stærk politisk vilje til at fortsætte de økonomiske reformer og effektivisere den offentlige forvaltning og uden en øget international bistand vil Tanzania næppe nå FN's mål om at halvere fattigdommen inden 2015.

Tanzania er meget afhængig af udenlandsk bistand. Det er derfor særlig vigtigt, at bistanden ydes så effektivt som muligt. I løbet af de seneste år har bistandssamarbejdet i Tanzania udviklet sig til at være blandt de mest avancerede i Afrika. Det er baseret på et stigende tanzanisk ejerskab og et omfattende donorsamarbejde inden for rammerne af landets egen strategi for bekæmpelse af fattigdommen.

En øget del af bistanden ydes som budgetstøtte og en stadig mindre del i form af traditionelle fritstående projekter. Disse har ofte vist sig kun at have en begrænset langsigtet effekt.

Donorerne har desuden skærpet arbejdsdelingen imellem sig og koncentrerer nu deres støtte på færre fagområder.

Vejsektorprogrammet er koncentreret om at anlægge hovedveje, regionsveje, distriktsveje, landsbyveje og gangbroer med støtte til vejdirektoratets og andre centrale institutioners kapacitet til at forvalte landets infrastruktur. De sidste aftaler på vejområdet er først opfyldt i 2010. Foruden denne fokusering på færre sektorer vil der i strategiperioden blive arbejdet i retning af mere sammenhængende og koncentrerede indsatser i såvel de tre sektorprogrammer som inden for støtte til demokrati, god regeringsførelse, offentlig forvaltning og flygtninge. Det vil også medvirke til at øge effekten af indsatserne.

Antallet af fritstående projekter vil blive formindsket i løbet af strategiperioden.

Fokuseringen af bistanden på færre sektorer medfører ikke en nedgang i den samlede bistand, men en koncentration af midlerne på færre fagområder.

FATTIGDOMSSTRATEGI – BUDGETSTØTTE

Tanzania var blandt de første udviklingslande til at udforme en sammenhængende fattigdomsstrategi, som donorerne havde tillid til. Den nuværende strategi trådte i kraft midt i 2005 og løber indtil 2011.

Strategien fokuserer på opnåelse af konkrete resultater til forskel fra dens forgænger, hvis fokus var på at sikre resurser til syv prioritetssektorer. Strategien lægger vægt på en bæredygtig reduktion af fattigdommen gennem en bredt funderet og balanceret vækst.

Væksten skal skabes af den private sektor, som derfor skal have forbedret sine rammevilkår. Udenrigshandelen skal øges og Tanzanias internationale konkurrenceevne styrkes. Det skal opnås gennem en større værditilvækst i forarbejdningsindustrien, især af landbrugsvarer, en generel forbedring af varekvaliteten og et bredere produktsortiment.

Strategien lægger vægt på god regeringsførelse, blandt andet gennem fokus på gennemførelsen af en national antikorrupsionsplan og reformer af den offentlige forvaltning. FN's 2015-mål er indarbejdet i strategien.

Midlerne til gennemførelsen af fattigdomsstrategien kommer primært fra Tanzania selv, men også i betydeligt omfang fra de internationale donorer, der finansierer over 40 procent af landets offentlige udgifter.

Formålet med den danske budgetstøtte er at bidrage til fattigdomsreduktion i overensstemmelse med målsætningerne i Tanzanias fattigdomsstrategi. Andelen af den samlede danske bistand, der ydes som budgetstøtte, vil ligge på omkring 25 procent.

ERHVERVSSEKTORPROGRAM

Tanzanias fattigdomsstrategi lægger vægt på at styrke rammevilkårene for den private sektor som et middel til at opnå fortsat høj økonomisk vækst. Det er i fuld overensstemmelse med målsætningerne for det danske erhvervssektorprogram, der har opnået gode resultater på ganske få år. Den brede danske sektortilgang er desuden enestående blandt donorerne

DANSKE BISTANDSPOLITISKE MÆRKESAGER

Tværgående hensyn – ligestilling mellem kønnene, miljø, menneskerettigheder, demokrati og god regeringsførelse – afspejles i de dansk-tanzaniske bilaterale aktiviteter. Både via direkte indsatser og i form af indarbejdning i de enkelte sektorprogrammer. Derudover indgår de – ofte meget centralt – i de årlige drøftelser om fremdriften i fattigdomsstrategien, der finder sted som led i budgetstøtten.

Som konsekvens af fokuseringen og arbejdsdelingen mellem donorerne varierer omfanget af de fritstående direkte indsatser inden for de enkelte tværgående områder. Danmark spiller således en betydelig rolle på miljøområdet. Målrettede indsatser har for eksempel bidraget til at højne kvaliteten af den miljølov, der trådte i kraft i 2005, ligesom miljøhensyn blev effektivt indarbejdet i fattigdomsstrategien og den fælles bistandsstrategi.

Hvad angår ligestilling mellem kønnene, har især en række FN-organisationer og to-tre bilaterale donorer været i front i dialogen med de tanzaniske myndigheder og finansieret enkelte direkte indsatser. Området vil derudover få øget dansk bevågenhed i løbet af strategiperioden 2007-2011.

Alle tværgående hensyn er indarbejdet i den fælles bistandsstrategi, og den aftalte arbejdsdeling mellem donorerne sikrer, at der er den nødvendige finansiering på de enkelte områder. I situationer, hvor det ikke er finansieringen, der er afgørende for at sikre fremdrift, vil der blive lagt mere vægt på dialogen med Tanzanias myndigheder, eventuelt suppleret med faglig bistand i form af korttids- eller langtidsrådgivere.

Fremme af den private sektor er et særligt dansk indsatsområde. Tanzanias fattigdomsstrategi lægger vægt på styrkelse af rammevilkårene for den private sektor som et middel til at opnå fortsat høj økonomisk vækst. Dette er i fuld overensstemmelse med målsætningerne i erhvervssektorprogrammet og er desuden noget, hvor Business-to-Business-programmet bidrager med konkrete erfaringer om effekten af arbejdet med at styrke rammevilkårene.

Nærområdeindsatsen er et andet særligt dansk indsatsområde. Indsatsen er karakteriseret ved at være geografisk koncentreret og tidsbegrænset til flygtningenes hjemvenden. Støtten ydes derfor som traditionel projektbistand. En række FN-organisationer, men kun ganske få bilaterale donorer er aktive på området. Den danske indsats er tæt koordineret med FN's Flygtningehøjkommissariat (UNHCR), der er den ledende donor i flygtningespørgsmål.

i Tanzania og har bidraget til en solid indsigt i erhvervslivets vilkår og udfordringer.

Erhvervssektorprogrammet yder bistand til den tanzaniske regerings bestræbelser på at forbedre rammebetingelserne for erhvervsudviklingen. Der ydes støtte til reform af erhvervslovgivningen, styrkelse af det handels- og arbejdsretlige system, styrkelse af arbejdstilsynet, opbygning af erhvervsorganisationer og foranstaltninger til fremme af udenlandske investeringer.

Hertil kommer bistand til styrket deltagelse i international handel, opbygning af et effektivt arbejdsmarked og kreditrådgivning til små og mellemstore virksomheder.

Programmet skal fornys, når den nuværende fase udløber midt i 2008. Det vil blive tilstræbt at samle indsatsen om færre elementer end hidtil. Den vellykkede privatsektorkomponent i det hidtidige landbrugsprogram ventes fortsat i den næste fase af erhvervssektorprogrammet.

FOTO: MIKKEL ØSTERGAARD

SUNDHEDSSEKTORPROGRAM

Danmark har ydet sektorprogrambistand til sundhedssektoren siden midten af 1990'erne. Vi er en af de største donorer inden for sundhed, og en af de få, der har erfaring med at arbejde med sundhed på Zanzibar. Desuden er den danske resursebase stor og anerkendt.

Sundhedssektorprogrammet fokuserer på at øge adgangen til og forbedre kvaliteten af grundlæggende sundhedsydelser. Gennem budgetstøtte på såvel centralt som distriktsniveau bistår programmet regeringen med at gennemføre en sektorreform og forbedre serviceniveauet i den primære sundhedstjeneste landet over. En bedre medicinforsyning er et af reformens vigtigste mål.

Der ydes desuden støtte til styrkelse af hospitalsledelse, øget inddragelse af den private sektor og udvidet støtte til Zanzibar.

Programmet skal fornys, når den nuværende fase udløber midt i 2009. Også her vil der ske en forenkling og koncentration af det samlede sektorprogram.

MILJØSEKTORPROGRAM

Danmark har støttet miljøsektoren siden 1980'erne. Som ledende donor på området har vi de øvrige donorer opbakning til at fortsætte med at lede dialogen med myndighederne om integrering og prioritering af miljøhensyn i gennemførelsen af fattigdomsstrategien og de underliggende sektorstrategier. Vi har endvidere bidraget aktivt til udarbejdelsen af den nye

FOKUSERING GIVER BEDRE BISTAND

Der er efterhånden bred international enighed om, hvad der kræves for at opnå øget effektivitet i bistanden og dermed bedre resultater. Kodeordene er lokalt ejerskab til og ansvar for egen udvikling, styrkelse af forvaltningskapaciteten i modtagerlandene og øget tilpasning og harmonisering af bistanden, herunder bedre koordination og mere forudsigelighed.

Med tilpasning menes, at donorerne i større omfang vil anvende modtagerlandets egne systemer og regler, og ikke belaste landet ved at insistere på, at det skal anvende donorerne mange egne systemer. Uden øget tilpasning vil donorerne utilsigtet fortsætte med at underminere landets ejerskab, mindske gennemsigtigheden og øge risikoen for korruption.

Harmonisering betyder, at donorerne – i det omfang det ikke er muligt fuldt ud at anvende modtagerlandets systemer – ensarter og koordinerer deres traditionelt meget forskellige krav til rapportering og procedurer. Harmonisering dækker også over øget fokusering af den enkelte donors bistand gennem en skarpere arbejdsdeling mellem donorerne. Erfaringen viser, at det at have et meget stort antal donorer – med indbyrdes forskellige hensigter – i en sektor i sig selv formindsker effekten af den støtte, der ydes. Det er administrativt dyrt for såvel donorlandet som modtagerlandet.

Overvejelserne om, hvordan det danske bistandsprogram kunne fokuseres på færre sektorer, tog udgangspunkt i en række kriterier: fastholdelse af balance mellem produktive og sociale sektorer, videreførelse af hidtidige danske erfaringer og resultater, forventninger til fremtidige muligheder for at opnå resultater, iagttagelse af den danske resursebases styrke og svagheder, mulighed for at påtage sig lederskab blandt donorerne, og antallet og størrelsen af øvrige donorer inden for de forskellige sektorer.

På den baggrund blev det efter drøftelser med de tanzaniske myndigheder besluttet at fokusere på erhverv, sundhed og miljø.

miljølov, der trådte i kraft i 2005, og har betydelig erfaring og faglig kapacitet på området.

Miljøsektorprogrammet, der træder i kraft i 2007 og løber til udgangen af strategiperioden, vil yde bistand på tre områder: miljølovgivning, bymiljø og skove. Inden for miljølovgivning vil der blive ydet støtte til at skabe et sammenhængende system for gennemførelse af landets miljølov fra 2005 og til at styrke kapaciteten hos en række myndigheder med henblik på en samlet forbedring af miljøet i Tanzania.

På bymiljøområdet vil der blive ydet støtte til oprettelse af et nationalt rammeværk for byudvikling og til at udvikle de lokale bystyres evne til at medtænke miljø i deres planlægning, ligesom der vil blive bidraget til et sundere bymiljø gennem bedre infrastruktur og service.

På skovområdet vil den nationale udrulning af en landsbybase- ret skovforvaltning blive styrket, hvorved flere af Tanzanias skove vil blive bæredygtigt forvaltet og levevilkårene i landsby- erne forbedret.

TVÆRGÅENDE PROGRAMMER

Til at understøtte de øvrige indsatser – især budgetstøtten – vil der blive ydet støtte gennem fælles donorfonde til tre tværgående programmer til reform af den offentlige forvaltning: finansforvaltning, statsadministration og retsvæsen.

Formålet med støtten til reform af finansforvaltningen er en mere effektiv brug af statens midler og en formindskelse af misbrug og korruption. Formålet med støtten til reform af

statsadministrationen er at øge effektiviteten i den offentlige sektor. Og formålet med støtten til reform af retsvæsenet er at sikre en hurtig og lige behandling af alle borgere.

Det er planlagt at udfase den direkte danske støtte til de tre reformprogrammer i løbet af 2009, da de herefter ventes at få tilstrækkelige midler over statsbudgettet. Men får de ikke det, vil fortsat øremærket støtte blive overvejet.

I tillæg til indsatserne til forbedring af den offentlige forvaltning vil der blive ydet støtte til fremme af demokrati og god regeringsførelse med fokus på en styrkelse af parlamentets rolle, bekæmpelse af korruption, fremme af en kritisk presse, oplysning og forskning i demokratispørgsmål og en styrkelse af civilsamfundets deltagelse i den offentlige debat. Andelen af den samlede danske bistand til Tanzania, der ydes til fremme af demokrati og god regeringsførelse, ventes at stige i løbet af strategiperioden.

NÆROMRÅDEINDSATS

Nærområdeindsatsen støtter burundiske og congolesiske flygtninge, der opholder sig i lejre i det nordvestlige Tanzania, hvortil kommer støtte til de lokalsamfund, der huser flygtningelejrene.

Der ydes blandt andet støtte til håndværkeruddannelse, forbedring af vand- og sanitetsforhold, forvaltning af naturressourcerne og håndtering af konflikter mellem flygtningene og lokalsamfundene. Desuden styrkes myndighedernes evne til at beskytte flygtningene og dermed leve op til sine internationale forpligtigelser på området.

Programmet ventes fornyet, når den nuværende fase udløber sidst i 2008.

BUSINESS-TO-BUSINESS-PROGRAM

Business-to-Business-programmet vil i hele strategiperioden yde støtte til oprettelse af partnerskaber mellem danske og tanzaniske virksomheder. Aktivitetsniveauet har været langsomt stigende siden programmets etablering i 2000, og denne udvikling ventes at fortsætte.

NYE BISTANDSMÅDER

De seneste år har udviklingen af nye og mere effektive måder at yde bistand på stået højt på den internationale dagsorden. I 2005 vedtog flere end 100 lande en erklæring i Paris, der fokuserer på øget bistandseffektivitet med bedre resultater gennem øget koordinering og harmonisering plus tilpasning af bistanden til modtagerlandets regler og politikker.

Paris-erklæringen er gensidigt forpligtende for modtagerlande og donorer. Den indeholder konkrete indikatorer med fastsatte mål for de forandringer, der skal være opnået allerede i 2010.

Harmoniseringen af bistanden stiller krav til donorerne om at ensarte og koordinere deres traditionelt meget forskellige krav til rapportering og procedurer. Tanzania har hvert år måttet lave cirka 2.000 rapporter til donorerne og modtage cirka 1.000 besøg fra donorerne hovedstæder.

Det er en voldsom belastning for en i forvejen svag offentlig forvaltning. I Tanzania er der nu indført en besøgsfri periode på fem måneder hvert år for at give regeringen og centraladministrationen fred til at fokusere på udarbejdelsen og fremlæggelsen af finansloven.

For at sikre en koordineret og sammenhængende støtte til fattigdomsstrategien tog Tanzania – inspireret af erklæringen fra Paris – initiativ til at formulere en række grundlæggende principper for bistandssamarbejdet. Donorerne har tilsluttet sig disse med enkelte forbehold, samtidig med at de har gjort det klart, at de forventer, at Tanzania forpligter sig til at sikre øget fremdrift i reformerne.

FÆLLES BISTANDSSTRATEGI

Den fælles bistandsstrategi opregner centrale principper og retningslinjer for harmonisering, styrkelse af national kapacitet (herunder gennem faglig bistand), arbejdsdeling i regeringen og mellem donorerne, foretrukne finansieringsinstrumenter og bistandsformer, ordninger for tilsagn om og udbetalinger af bistandsmidler, indkøb, revision, dialog mellem regering og donorer samt civilsamfundets rolle.

Strategien understreger desuden vigtigheden af at flytte ansvaret for udviklingen fra donorerne til tanzaniske institutioner og aktører. Det drejer sig blandt andet om betydningen af at styrke parlamentets og regions- og distriktsmyndighedernes rolle i budgetprocessen.

Faglig bistand vil blive mere efterspørgselsdrevet og på sigt indkøbt i åben og international konkurrence under Tanzanias

ledelse. Faglig bistand skal desuden afbindes fra finansieringskilden og i stigende grad finansieres gennem brug af fælles donorfonde.

I strategien forpligter donorerne sig blandt andet til at udvise mere fleksibilitet i forhold til at anvende tanzaniske regler og procedurer. De forbeholder sig dog ret til at anvende egne revisorer og indkøbsprocedurer, indtil kapaciteten i de nationale myndigheder er blevet styrket tilstrækkeligt.

Desuden forpligter donorerne sig til at øge den andel af den samlede bistand, der ydes som budgetstøtte. Samtidig anerkendes det, at projektbistand fortsat kan være mest hensigtsmæssigt i visse situationer.

Donorerne vil tilstræbe større forudsigelighed i bistanden, hvilket blandt andet kan opnås gennem længere bevillingsperioder og øget anvendelse af budgetstøtte. Bistand til offentlige myndigheder, der går uden om statsbudgettet, vil ophøre. Den direkte støtte til ikke-statslige organisationer vil kunne fortsætte.

Zanzibar, der er en selvstændig del af unionen med Tanzania, har tilsluttet sig principperne, som således også gælder for bistand til Zanzibars egen fattigdomsstrategi.

Til at supplere den tanzaniske regerings dokument, der fastlægger de grundlæggende principper, har donorerne lavet dels en fælles analyse af landets udviklingsmæssige udfordringer, dels en fælles beskrivelse af, hvordan deres fremtidige bistand vil bidrage til at udnytte udfordringerne og opnå målene i fattigdomsstrategien på en måde, som lever op til de nye principper for bistand til Tanzania.

De tre dokumenter udgør tilsammen en fælles strategi for bistanden til Tanzania for perioden 2007-2011.

FÆLLES PROGRAMDOKUMENT

Som nævnt ovenfor har donorerne udarbejdet et fælles programdokument, der beskriver, hvordan deres fremtidige bistand vil bidrage til at opfylde målsætningerne i fattigdomsstrategien på en måde, der lever op til de nye principper for bistand til Tanzania. Som led i udarbejdelsen blev der aftalt en skarpere arbejdsdeling.

Det er nu for første gang muligt at få et overblik over, hvem der bidrager med hvor meget, hvordan og hvor, samt hvilke planer de enkelte donorer har for de kommende år. Selve arbejdsdelingen fremgår af skemaet på side 18.

Som led i arbejdsdelingen er det aftalt, på hvilke områder hver enkelt donor er henholdsvis ledende, aktiv eller delegeret partner. Som ledende donor på et område forestår man organiseringen af samarbejdet internt mellem de aktive donorer og fører ordet på alle donorerens vegne i dialogen med Tanzanias myndigheder. Danmark var ved indgangen til strategiperioden ledende donor på miljø og god regeringsførelse.

HANDLINGSPLAN MED MONITORERING

Til at følge op på, i hvilket omfang parterne lever op til forpligtelserne og målsætningerne i den fælles bistandsstrategi, vil

STOR AFHÆNGIGHED AF BISTAND

Tanzania er meget afhængig af udenlandsk bistand. Den samlede udviklingsbistand beløb sig i finansåret 2005/2006 til cirka 1 milliard dollar, hvilket svarer til cirka 41 procent af de samlede offentlige udgifter og cirka 12 procent af bruttonationalproduktet.

Cirka to tredjedele af bistanden er gavebistand, resten er lån på fordelagtige vilkår. Tanzanias afhængighed af bistand forventes ikke at falde markant på kort sigt. De statslige indtægter vokser ganske vist løbende, men samtidig er der international enighed om at øge bistanden til de fattigste lande for at nå 2015-målene.

Tanzania betragtes internationalt som et af de afrikanske lande, der er i stand til effektivt at udnytte mere bistand, og den samlede bistand forventes derfor at vokse i de kommende år.

Budgetstøtte beløb sig i finansåret 2005/2006 til 39 procent (588 millioner dollars) af den samlede bistand og cirka 16 procent af de offentlige udgifter. De resterende 61 procent af bistanden er fordelt på sektorprogrammer, projekter og varebistand. Den samlede budgetstøtte forventes i finansåret 2006/2007 at stige til 800 millioner dollars, samtidig med at især andelen af projektbistand reduceres.

Den danske bistand udgjorde i 2006 cirka 6 procent (510 millioner kroner) af den samlede bistand til Tanzania. Dette gjorde Danmark til den syvende største donor efter Verdensbanken, Storbritannien, EU, Den Afrikanske Udviklingsbank, FN og Sverige. Den danske andel af den samlede budgetstøtte udgjorde godt 2 procent. EU, Storbritannien, Sverige, Norge og Holland planlægger at yde en større andel af deres bistand som budgetstøtte.

der blive udformet en handlingsplan og etableret et system til monitorering af bistandens effektivitet, herunder opfyldelsen af forpligtelserne i Paris-erklæringen.

Arbejdet er forankret i et sekretariat i Tanzanias finansministerium. Sekretariatet vil understøtte en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for regeringen og donorerne.

Partnerne vil i fællesskab én gang om året gøre status for gennemførelsen af bistandsstrategien. Den årlige gennemgang vil ske med inddragelse af civilsamfundet.

Ud over den årlige gennemgang vil et team af uafhængige eksperter blive bedt om at lave en kritisk vurdering af fremdriften i strategien. Det vil ske midtvejs efter 2½ år og ved udløbet af strategiperioden efter 5 år.

Monitorering af effekten af de enkelte donoreres bistand vil i stigende grad finde sted på baggrund af indikatorer i Tanzanias egen fattigdomsstrategi. Samtidig ventes de årlige gennemgange med deltagelse af regeringen, civilsamfundet og donorerne at spille en stadig større rolle i monitoreringen og evalueringen af de konkrete resultater i de enkelte sektorer. Resultaterne heraf indgår i den årlige gennemgang af fremdriften i fattigdomsstrategien.

TYPER RISICI FOR BISTANDEN

Der er forskellige typer risici forbundet med at yde bistand til Tanzania, varierende fra politiske til økonomiske og forvaltningsmæssige. Donorerne har opstillet en række risici, der

potentielt har en betydelig negativ indvirkning på effekten af bistanden, og der er opnået enighed om, hvilke skridt der skal tages for at imødegå risiciene. Sandsynligheden for, at de enkelte risici bliver et reelt problem, varierer betydeligt.

Der er risiko for øget politisk ustabilitet, især på Zanzibar. Risikoen vil blive forsøgt fastholdt på et minimum dels gennem en fortsat tæt dialog mellem donorerne, regeringen og oppositionen frem mod valget i 2010, dels gennem målrettede indsatser til blandt andet styrkelse af den folkelige deltagelse og indsigt i de politiske beslutningsprocesser. Endvidere er der risiko for forværret regeringsførelse i form af svigtende politisk opbakning til en fortsættelse af reformprocessen eller den afbalancerede økonomiske politik med flere overtrædelser af menneskerettighederne til følge. Risikoen vurderes som begrænset og vil blive søgt imødegået gennem blandt andet en styrkelse af parlamentets rolle, støtte til modernisering af retsvæsenet og gennemgang af Tanzanias regeringsførelse ved Den Afrikanske Union.

Ydermere er der risiko for, at bistanden ikke anvendes efter hensigten. Risikoen vurderes som reel. Landets administrative og institutionelle strukturer er svage. Det samme gælder rigsrevisionen og parlamentets overvågningsudvalg. De rapporter, som for eksempel finansudvalget udarbejder på baggrund af rigsrevisionens årlige rapport, drøftes ikke i parlamentet.

Risikoen vil blive søgt mindsket ved en styrkelse af den forvaltningsmæssige kapacitet i den offentlige sektor, især hvad angår statsfinanserne. Desuden vil der blive arbejdet for, at rigsrevisionens rapporter bliver drøftet i parlamentet, og for en styrkelse af parlamentsudvalgenes evne til at analysere rapporterne.

FLER-PARTI-DEMOKRATI

Tanzania er blandt de ganske få lande i Afrika, der har oplevet fred og politisk stabilitet stort set uafbrudt siden dets uafhængighed fra Storbritannien i 1961.

Politisk er Tanzania et gryende fler-parti-demokrati. Efter en lang periode med et-parti-styre genindførte Tanzania i 1992 fler-parti-systemet. Ved valgene i 1995, 2000 og 2005 vandt partiet CCM, som også var ved magten under et-parti-styret, regeringsmagten med et komfortabelt flertal.

Den nuværende præsident, Jakaya Kikwete, fik over 80 procent af stemmerne ved præsidentvalget i december 2005.

Der findes et stort antal oppositionspartier, men ingen, som på kort sigt udgør en trussel mod CCM. Dels har oppositionspartierne ikke opstillet et troværdigt alternativ til CCM, dels formår de ikke at samarbejde.

På Zanzibar er den politiske situation præget af spændinger mellem CCM og oppositionspartiet CUF, og CCM vandt kun en snæver sejr ved det seneste præsident- og parlamentsvalg.

På fastlandet såvel som på Zanzibar er den udøvende magt fortsat betydeligt stærkere end både parlamentet og domstolene.

Tanzania har i dag en forholdsvis fri presse, en menneskerettighedskommission og en antikorrupsionsstrategi. Der er imidlertid fortsat problemer med politibrutalitet, udbredt korrupsion og undertiden indgreb over for pressen.

Endelig vil der blive ydet støtte til gennemførelse af anti-korruptionstrategien, og korruption fastholdes som et centralt emne på højniveaudrøftelser mellem donorerne og de tanzaniske myndigheder.

Såfremt en af disse risici alligevel skulle blive en realitet, vil donorerne i første omgang undersøge mulighederne for at reagere samlet. Hvis det af politiske eller andre årsager ikke er muligt at reagere i fællesskab, har hver enkelt donor fortsat ret til at reagere, men har forpligtet sig til at gøre det på en åben og gennemsigtig måde.

STRATEGI – EN LEVENDE PROCES

Den fælles strategi for bistanden til Tanzania er en levende proces. Tanzania og donorerne har indledt en ny form for samarbejde, der vil blive videreudviklet i løbet af strategiperioden. Det er således ved indgangen til strategiperioden i 2007 kun de overordnede rammer, der ligger fast.

Inden for disse rammer arbejdes der videre med gennemførelsen af strategien. Der er ved at blive formuleret en handlingsplan og et monitoreringssystem, så der kan følges op på, i hvilket omfang parterne lever op til forpligtelserne og målsætningerne i strategien. Derudover har Tanzania for eksempel forpligtet sig til at udforme en national politik for kapacitetsopbygning og faglig bistand.

Arbejdet med at udvikle og skærpe arbejdsdelingen mellem donorerne vil også fortsætte.

DE TRE BISTANDSDOKUMENTER

De tre dokumenter, der tilsammen udgør den fælles strategi for bistanden til Tanzania for perioden 2007-2011 – principdokument, landeanalyse og programdokument – er skrevet på engelsk.

De findes på Udenrigsministeriets hjemmeside www.um.dk og på donorgruppens hjemmeside www.tzdp.org.tz.

Ambassaden i Dar es Salaam har på sin hjemmeside www.ambdaressalaam.um.dk et afsnit om den fælles landestrategi, hvor der løbende bliver orienteret om arbejdet med at udvikle og gennemføre strategien.

FOTO: JØRGEN SCHYTTE

ØKONOMISK VÆKST

Tanzanias økonomi er siden begyndelsen af 1990'erne gradvist blevet omdannet fra en socialistisk økonomi til en markedsøkonomi. De seneste 10 år har landet opretholdt makroøkonomisk stabilitet med en årlig inflation på under 5 procent. Siden 2000 har den økonomiske vækst ligget på cirka 6 procent årligt. Det har været muligt på grund af en afbalanceret økonomisk politik, betydelig udviklingsbistand og gradvist stigende skatteindtægter, der i 2005 udgjorde 14 procent af bruttonationalproduktet. Statsbudgettet var i 2005 på 22 milliarder kroner.

Ifølge den seneste nationale fattigdomsundersøgelse er andelen af befolkningen under landets egen officielle fattigdomsgrænse faldet fra 39 procent i 1991 til 36 procent i 2001. Det absolutte antal mennesker under fattigdomsgrænsen er imidlertid steget fra 9,5 millioner til 11 millioner i samme periode på grund af befolkningstilvæksten. Og anvendes den internationale metode for opgørelse af fattigdom, nemlig om et menneske har mindre end én dollar om dagen til at leve for, er hele 58 procent af befolkningen fattige. Som det er normalt for udviklingslande, savnes der dog solide statistiske data.

Væksten har været ubalanceret og tilgodeset byområder frem for landområder, velstående befolkningsgrupper frem for fattige, og minedrift og servicefag frem for landbrug. For effektivt at bekæmpe fattigdommen er årlige vækstrater på 8-10 procent igennem en længere periode nødvendige.

ARBEJDSDELING BLANDT DONORERNE I TANZANIA

	Hovedområde 1 Vækst og økonomisk fattigdom								Hovedområde 2 Livskvalitet og sociale forhold						Hovedområde 3 God regeringsførelse									
	Budgetstøtte	Makroøkonomi	Landbrug	Naturressurser, miljø, turisme	Fødevareresikkerhed	Handel, privatsektor	Transport	Energi	Informationsteknologi	Uddannelse	Vand	Sundhed	Hiv/aids	Ligestilling	Humanitært, flygtninge	God regeringsførelse	Retsvæsnat	Decentralisering	Offentlig service	Anti-korruption	Offentlig økonomistyring	Fattigdomsmonitorering	Zanzibar	Ved tiltrædelse af bistandsstrategien
Belgien																							11	11
Canada	X																						10	10
Danmark	X	Exkl 08				Exkl 10																	12	9
Finland	X																						6	4
Frankrig																							6	5
Polen	X		Exkl 07												Exkl 07	Exkl 08							6	5
Irland	X							Exkl 06															7	7
Italien																							0	0
Japan	X																						12	12
Holland	X																						8	9
Norge	X																						9	9
Tyskland																							0	0
Spanien																							0	0
Sverige	X																						13	6
Schweiz	X						Exkl 07																9	9
Storbritannien	X																						10	9
USA			Exkl 06																				8	8
Afrikanske Udviklingsbank	X																						7	7
Europa-Kommissionen	X																						8	7
Verdensbanken	X																						19	19
IMF																							6	6
UNICEF																							10	10
UNFRA																							5	5
UNDP																							14	14
WFP																							9	9
FAO																							9	9
WHO																							5	5
ILO																							8	8
UNESCO																							8	8
INIDO																							5	5
IFAD																							4	4
UNHCR																							6	6
UNAIDS																							8	8
UN-HABITAT																							4	4
Ved tiltrædelse af bistandsstrategien		12	13	13	5	16	7	7	5	17	13	17	21	14	11	17	10	11	5	5	12	13	20	
Efter første periode af bistandsstrategien		12	12	12	5	16	6	7	5	17	13	17	21	14	11	17	8	11	5	5	12	13	20	

Aktive donorer

Uddelegerende donorer

Donorer, der forlader sektorer

Danida

UDENRIGSMINISTERIET

DANMARKS UDVIKLINGSBISTAND
TIL TANZANIA 2007-2011
Januar 2007

Udgiver

Udenrigsministeriet
Asiatisk Plads 2
1448 København K

Telefon: 33 92 00 00

Fax: 32 54 05 33

E-mail: um@um.dk

Internet: www.um.dk

Design

Designgrafik

Tryk

Udenrigsministeriet

Publikationen kan downloades eller bestilles på:
www.danida-publikationer.dk

Teksten kan citeres frit

ISBN 978-87-7667-654-4 (trykt version)

ISBN 978-87-7667-655-1 (elektronisk version)

Danida

UDENRIGSMINISTERIET

Asiatisk Plads 2
1448 København K

Telefon: 33 92 00 00

Fax: 32 54 05 33

E-mail: um@um.dk

Internet: www.um.dk

ISBN 978-87-7667-654-4 (trykt version)

ISBN 978-87-7667-655-1 (elektronisk version)